

Flitspeiling over Week van de Alfabetisering

Samenvatting

Samenvatting

De Week van de Alfabetisering

In deze flitspeiling staat de Week van de Alfabetisering centraal. Tijdens de Week van de Alfabetisering wordt extra aandacht gevraagd voor de groep mensen die moeite heeft met lezen, schrijven en/of rekenen. Door het hele land organiseert de Stichting Lezen & Schrijven samen met andere organisaties waaronder de bibliotheken, allerlei taal- en rekenevenementen. In deze flitspeiling gaat het om vragen als: wat is de bekendheid van het thema en van de campagne van de Week van de Alfabetisering? En welke rol kan de bibliotheek spelen bij het helpen van mensen die moeite hebben met lezen, schrijven of rekenen? Deze samenvatting geeft de belangrijkste resultaten op totaal BiebPanel niveau weer.

Bekendheid van probleem onderschat

In Nederland hebben 2,5 miljoen mensen van 16 jaar en ouder moeite met lezen, schrijven en/of rekenen. Vaak hebben zij ook moeite met digitale vaardigheden. Dat betekent ongeveer 1 op de 6 mensen van 16 jaar en ouder. Ruim de helft van deze groep heeft Nederlands als moedertaal.

Als we aan panelleden vragen hoeveel mensen in Nederland van 16 jaar of ouder moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen, dan geeft één op de vijf het goede antwoord. Bijna driekwart denkt dat het er minder zijn. Hoog opgeleide leden en leden onder de 65 jaar geven wat vaker het goede antwoord.

Een paar quotes: “Een verschrikkelijk hoog aantal...”; “Triest, er komt een steeds grotere tweedeling in Nederland.”

Bekendheid van de Week van de Alfabetisering 2019 redelijk

Van alle panelleden heeft 45% *dit jaar* op een of andere manier iets over de Week van de Alfabetisering gehoord of gelezen. Bij vrouwen, ouderen, laag opgeleide leden en frequente bezoekers van de bibliotheek is de bekendheid wat hoger. Leden hebben vooral via de televisie (22%), de bibliotheek (13%) en de radio (12%) van de Week van de Alfabetisering gehoord. Ook social media en internet worden relatief vaak genoemd (beide 9%). Laag opgeleide leden hebben vaker dan hoger opgeleide leden, de televisie en social media als bron. Ouderen noemen vaker dan jongere leden de televisie, radio en de bibliotheek.

We zien dat de bekendheid bij de G4-bibliotheken lager (33%) ligt dan bij de andere type bibliotheken (42% - 49%). Ook zijn er verschillen tussen de provincies te zien. Uitschieters aan de bovenkant zijn bijvoorbeeld Drenthe (58%) en Friesland (56%); relatief laag scoren de provincies Utrecht (37%) en Zuid- en Noord-Holland (40%).

Ruim de helft van de leden (53%) heeft *dit jaar* niets gezien of gehoord van de Week van de Alfabetisering. Een op de vijf leden heeft er *nog nooit* van gehoord.

Samenvatting

Belangrijke rol voor de bibliotheek

Bijna iedereen vindt het belangrijk dat de bibliotheek aandacht besteedt aan de Week van de Alfabetisering; de helft van de leden vindt het zelfs zeer belangrijk. Vrouwen zien het belang van de bibliotheek nog meer dan mannen.

“Zeer belangrijk dat mensen leren lezen en schrijven. De bibliotheek kan daar een belangrijke rol in spelen.”; “Zeer belangrijk om als bibliotheek deze groep te helpen.”

(Bekendheid) aanbod bibliotheek op gebied van computer en lezen relatief hoog, op gebied van rekenen laag

Wat weten de panelleden al van de diensten die de bibliotheek aanbiedt op het gebied van (digi)taal en rekenen? We vroegen aan de leden met welke zaken zij denken dat mensen in hun bibliotheek kunnen oefenen, bijvoorbeeld via een cursus. Ruim driekwart denkt dat mensen in de bibliotheek hun vaardigheden kunnen oefenen in het omgaan met de computer/tablet en met lezen. De bekendheid met de dienstverlening op het gebied van schrijven en met name rekenen ligt lager; deze zijn bij respectievelijk 50% en 21% van de panelleden bekend.

Vrouwen en hoger opgeleide leden zeggen vaker dat je in de bibliotheek kunt oefenen met de computer of tablet; dat geldt ook voor leden in de leeftijd tussen 35 en 55 jaar. Mannen zijn juist wat meer dan vrouwen op de hoogte van het aanbod van de bibliotheek op het gebied van rekenen.

Allerlei ideeën over rol en aanbod van de bibliotheek

Aan de panelleden is gevraagd welke ideeën ze hebben over hoe de bibliotheek mensen kan helpen die moeite hebben met lezen, schrijven of rekenen. Ruim de helft van de leden heeft een idee genoemd. Alle ideeën zijn terug te vinden in de bijlage met open antwoorden. Enkele voorbeelden:

“De bibliotheek kan contact leggen met organisaties die al contact hebben met deze groep mensen. Laat overal weten wat je allemaal aanbiedt. Op diverse manieren, niet alleen via flyers (ook lezen). Maak het laagdrempelig om deel te nemen aan trainingen.”

“In kleine groepjes oefenen, passende boeken erbij zoeken. Misschien zijn er vrijwilligers met een onderwijsachtergrond.”

“Simpele boekjes die beter passen bij de leeftijd. Een vaste coach geven. Gratis abonnement bij scholing.”

“Veel aandacht blijven geven aan dit probleem, zodat mensen hulp/begeleiding durven zoeken.”

“Verbindt sociale oefeningen aan 'de cursus' zodat de sociale verbanden tussen deelnemers sterker worden (kunnen ze samen elkaar helpen, ook thuis).”

“Belangrijk is 'hoe je deze mensen bereikt'. Misschien met 'grappig/ vriendelijk' beeldmateriaal in huis-aan-huis krantjes, want lezen kunnen ze niet. Op deze manier weten ze dat de bibliotheek hen op een vriendelijke en laagdrempelige manier kan helpen.”

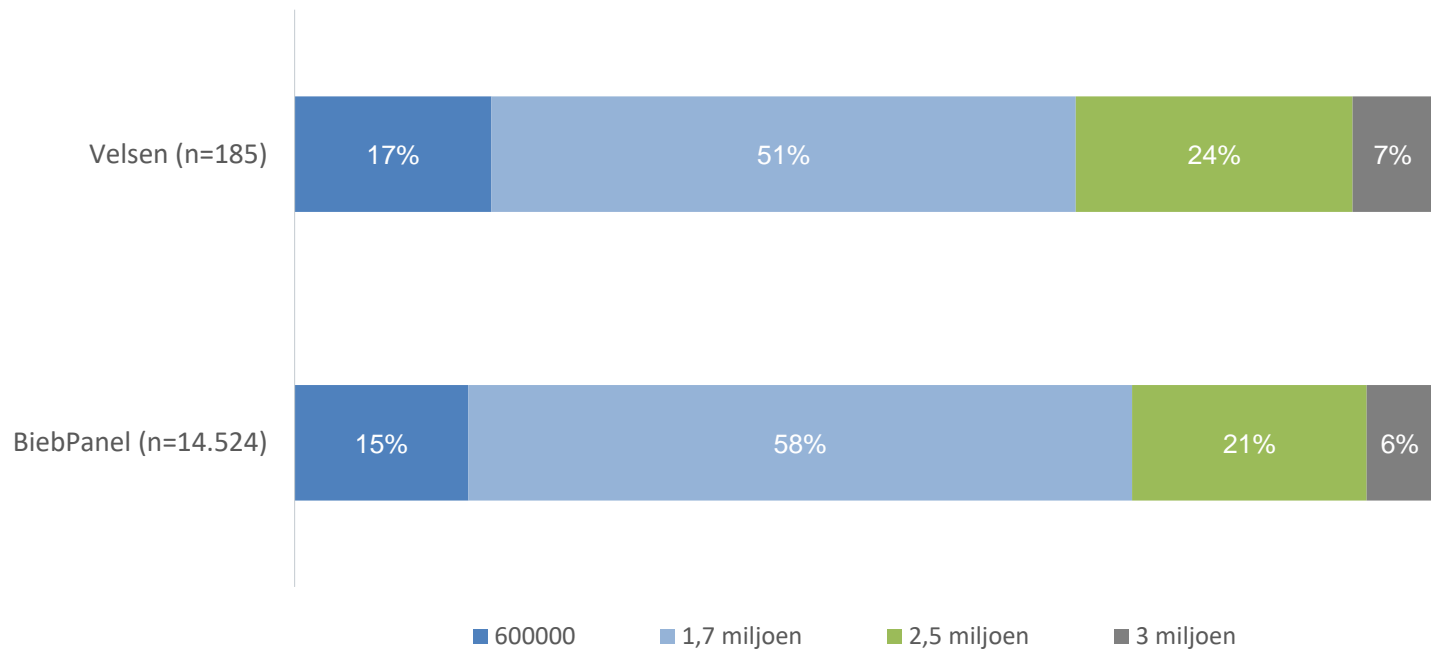
Verder lezen

- *Doelgroep in beeld. Werving van Nederlandssprekende laaggeletterde volwassenen.* Dit artikel gaat in op de werving van Nederlandssprekende laaggeletterden.
<https://oefenen.nl/assets/Over%20ons/Publicaties/Artikel%203%20Leren%20in%20de%20educatie.pdf?type=file>
- Op de website www.ikwildatleren.nl staat meer informatie over het programma KLASSE!, een programma om NT1'ers, Nederlandstalige laaggeletterden, te vinden, te benaderen en te werven.
- Probiblio themarapportage laaggeletterdheid. Lees in de themarapportage laaggeletterdheid wat de impact is van het bibliotheekwerk in de aanpak van laaggeletterdheid. De themarapportage geeft tevens inzicht in de situatie rondom laaggeletterdheid in de provincie Zuid-Holland.
<https://www.probiblio.nl/uploads/2019%20Bestanden/Themapublicatie%20Laaggeletterdheid%20Zuid-Holland%20Probiblio%202018.pdf>.
- Op de site van stichting Lezen & Schrijven staan veel onderzoeken binnen het thema Laaggeletterdheid:
<https://www.lezenenschrijven.nl/over-laaggeletterdheid/onderzoeken/>
- De SER bracht in mei 2019 een advies over laaggeletterdheid uit. Lees hier de samenvatting van het advies om laaggeletterdheid effectiever te bestrijden. <https://www.ser.nl/-/media/ser/downloads/adviezen/2019/samenvatting-samenwerken-aan-taal.pdf>

Resultaten

1.1 Kennis laaggeletterdheid

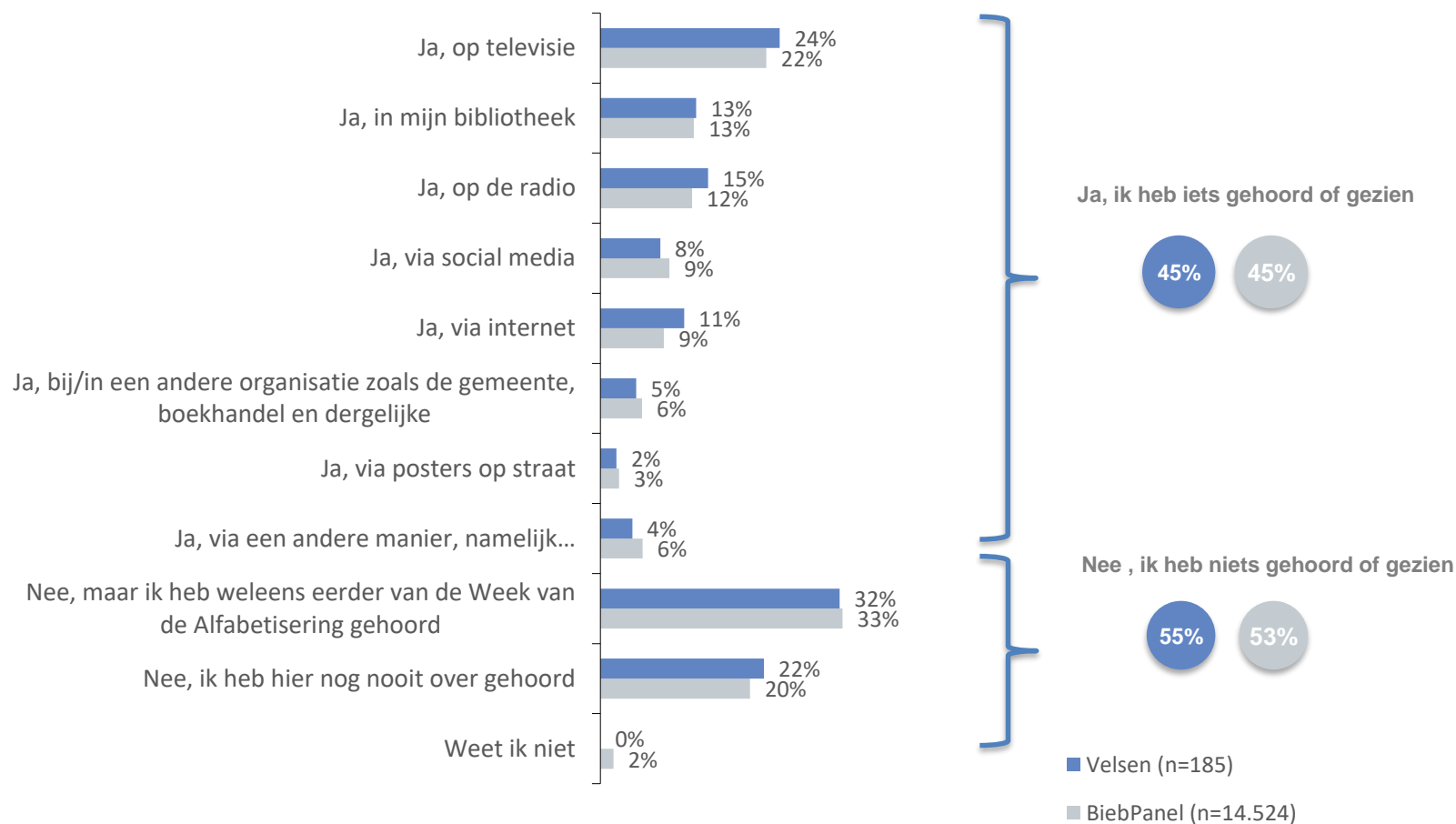
Hoeveel mensen in Nederland van 16 jaar en ouder hebben moeite met lezen, schrijven en/of rekenen, denkt u?

Basis: alle BiebPanelleden

1.2 Bekendheid Week van de Alfabetisering

Heeft u dit jaar iets over de Week van de Alfabetisering gehoord of gezien? *U kunt meerdere antwoorden kiezen.*

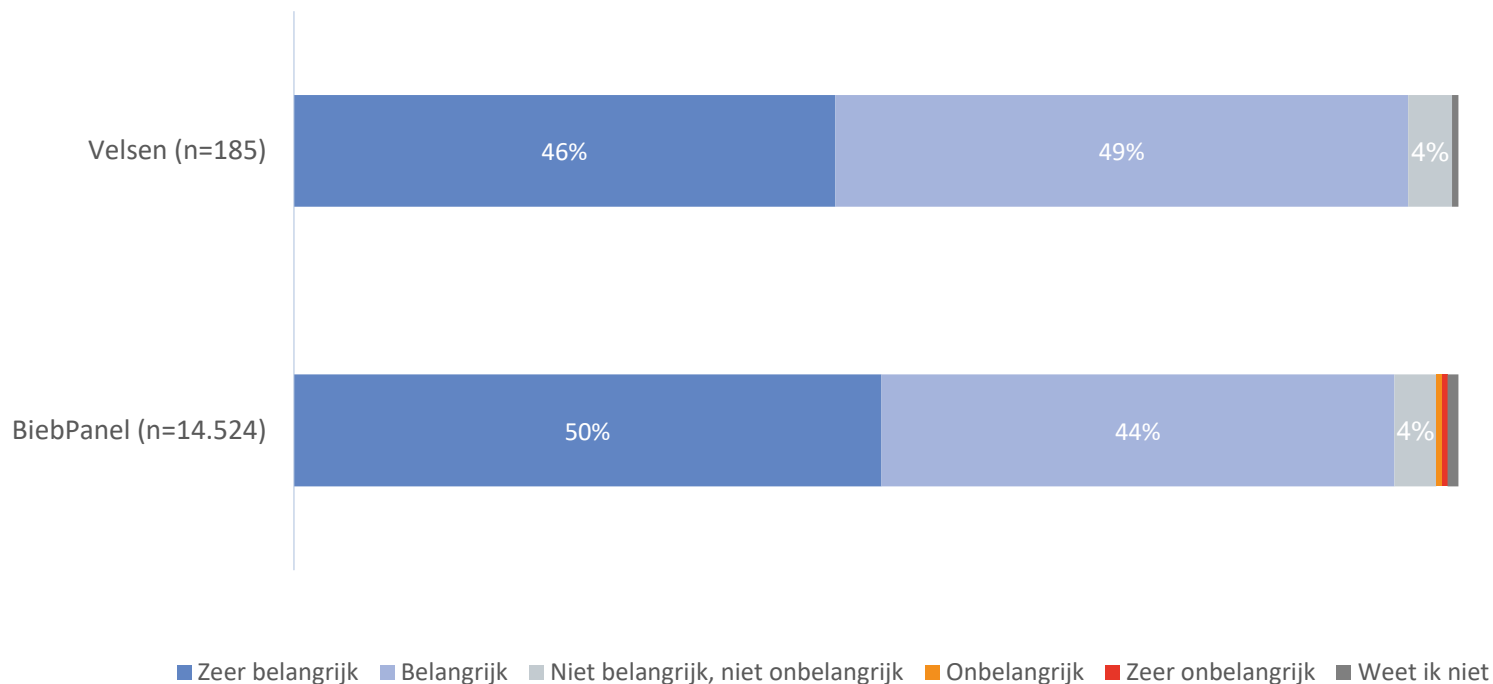

Basis: alle BiebPanelleden

1.3 Belang rol van de bibliotheek

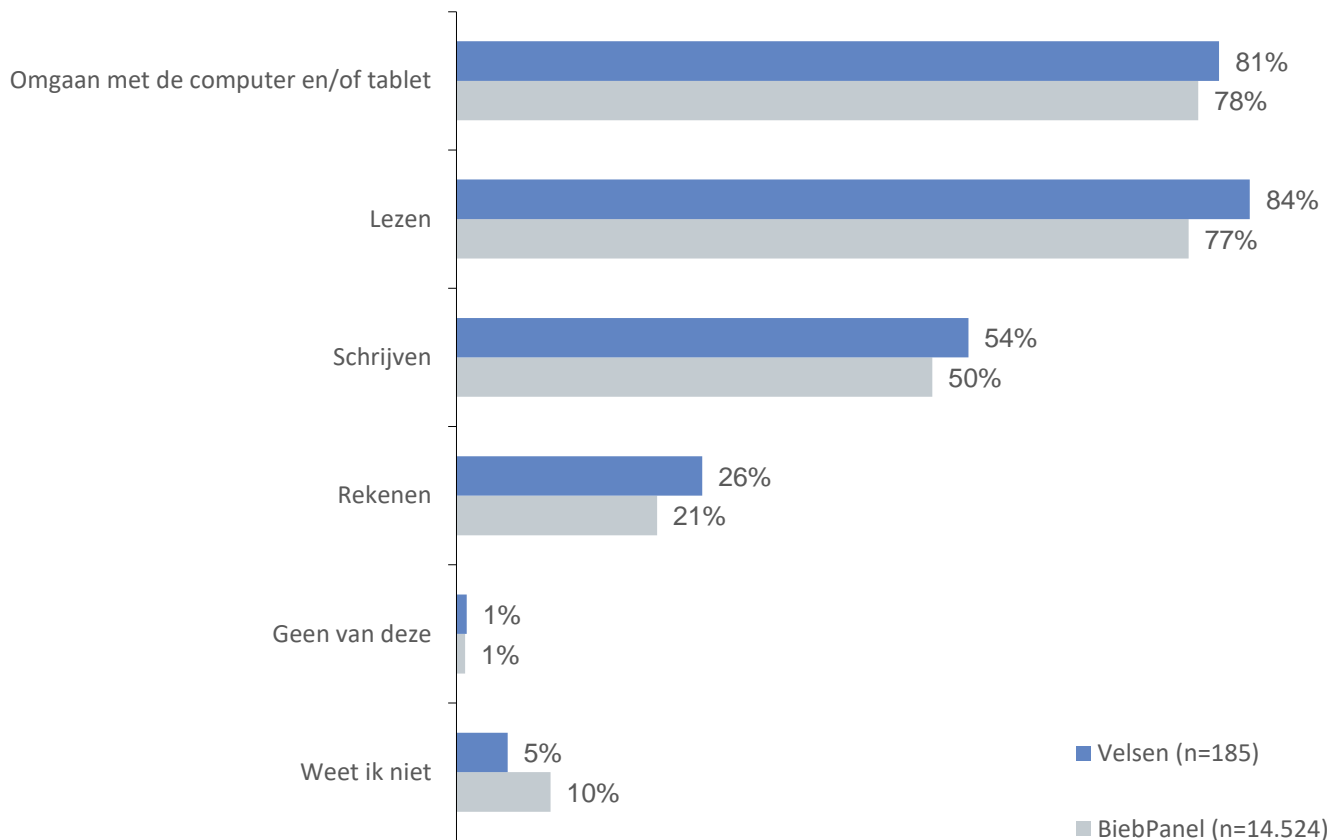
Hoe belangrijk of onbelangrijk vindt u het dat de bibliotheek aandacht besteedt aan de Week van de Alfabetisering?

Basis: alle BiebPanelleden

1.4 Vaardigheden oefenen in de bibliotheek

Met welke van onderstaande zaken kunnen mensen volgens u in uw eigen bibliotheek oefenen, via bijvoorbeeld een cursus? *U kunt meerdere antwoorden kiezen.*

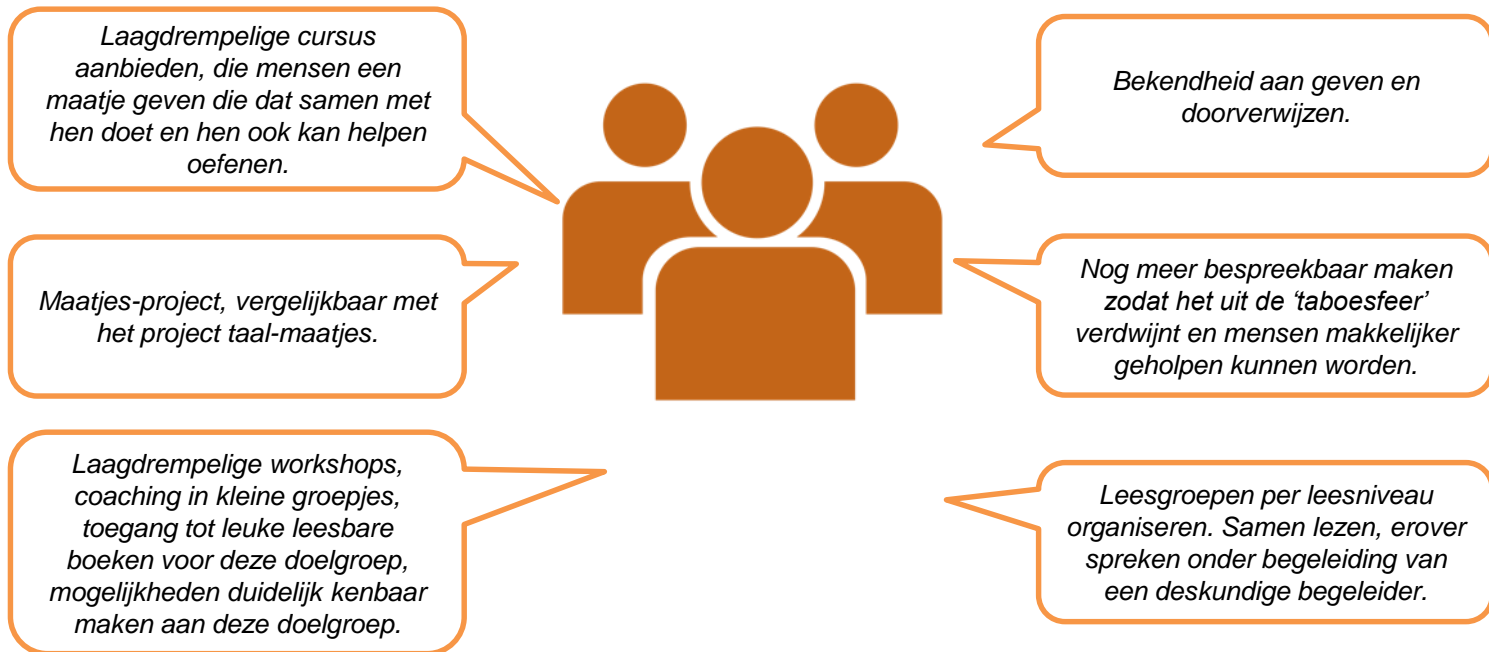
Basis: alle BiebPanelleden

1.5 Ideeën voor de rol van de bibliotheek

Welke ideeën heeft u over hoe de bibliotheek mensen kan helpen die moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen?

Panelleden geven allerlei verschillende ideeën over hoe de bibliotheek zou kunnen helpen. Naast veel inhoudelijke zaken (cursussen op allerlei gebieden, ideeën m.b.t. de collectie), noemt men onder andere het belang van laagdrempeligheid en bekendheid geven aan het aanbod. Regelmatig zeggen leden dat oefenen in kleine groepjes zinvol is.

Welke ideeën leden hebben voor uw bibliotheek kunt u lezen in de bijlage met open antwoorden. Hieronder een aantal voorbeelden vanuit het totale BiebPanel.

Basis: Samenvatting totale BiebPanel indien antwoord gegeven (n=8.133). Een volledig overzicht van de reacties van de panelleden van Bibliotheek Velsen is terug te vinden in de bijlagen.

Bijlagen

Uitsplitsing totale BiebPanel

Relevante uitsplitsing totale BiebPanel

Heeft u dit jaar iets over de Week van de Alfabetisering gehoord of gezien? - Indeling

	 Man	 Vrouw	 16 tot 35 jaar	 35 tot 55 jaar	 55 tot 65 jaar	 65+
Ja	41%	47%	28%	35%	44%	54%
Nee	57%	52%	71%	63%	54%	44%
Weet niet	2%	2%	2%	1%	2%	2%
<i>n</i>	3.616	10.908	600	3.948	3.817	6.159

Basis: alle BiebPanelleden

De antwoordcategorieën “in mijn bibliotheek”, “op televisie”, “op de radio”, “via posters”, “via internet”, “via social media”, “bij een andere organisatie” en “anders, namelijk” zijn bij elkaar opgeteld en vormen de categorie “Ja”.

De antwoordcategorieën “Nee, maar ik heb wel eens eerder van de Week van de Alfabetisering gehoord” en “Nee, nog nooit van gehoord” zijn bij elkaar opgeteld en vormen de categorie “Nee”.

Relevante uitsplitsing totale BiebPanel

Heeft u dit jaar iets over de Week van de Alfabetisering gehoord of gezien? - Indeling

	Laag	Midden	Hoog	Sterk stedelijk	Matig stedelijk	Weinig tot niet stedelijk
Ja	49%	45%	44%	42%	46%	49%
Nee	48%	53%	55%	56%	52%	49%
Weet niet	3%	2%	1%	2%	2%	2%
<i>n</i>	2.077	4.037	8.410	6.961	2.333	5.027

Basis: alle BiebPanelleden

De antwoordcategorieën "in mijn bibliotheek", "op televisie", "op de radio", "via posters", "via internet", "via social media", "bij een andere organisatie" en "anders, namelijk" zijn bij elkaar opgeteld en vormen de categorie "Ja".

De antwoordcategorieën "Nee, maar ik heb wel eens eerder van de Week van de Alfabetisering gehoord" en "Nee, nog nooit van gehoord" zijn bij elkaar opgeteld en vormen de categorie "Nee".

Verantwoording

Over het onderzoek

Achtergrond

Probiblio heeft in 2009 BiebPanel opgericht, een onderzoeksplatform speciaal ontwikkeld voor de bibliotheekbranche. Bibliotheekleden kunnen lid worden van BiebPanel en ontvangen als deelnemer 4 maal per jaar een vragenlijst over verschillende onderwerpen. Vanaf 2017 ontvangen BiebPanelleden twee keer per jaar een uitnodiging voor een flitspeiling (een kort onderzoek over een actueel onderwerp) en twee keer per jaar een uitnodiging voor een regulier uitgebreid onderzoek. Daarnaast vinden er twee landelijke doelgroeponderzoeken plaats. Voor de reguliere BiebPanel onderzoeken maken we een uitgebreide rapportage met teksten en conclusies per bibliotheek/cluster. Voor de korte flitspeilingen, zoals dit onderzoek, is er een beknopte rapportage met een samenvatting over het totale BiebPanel.

Flitspeiling – Week van de Alfabetisering

Dit onderzoek is een flitspeiling waarin de Week van de Alfabetisering centraal staat. In de flitspeiling vragen we naar de bekendheid van het probleem en de campagne van de Week van de Alfabetisering. Daarnaast vragen we de BiebPanelleden naar het belang van de bibliotheek hierbij én hoe de bibliotheek een rol kan spelen bij het helpen van mensen die moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen.

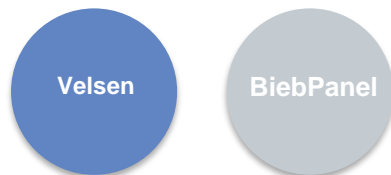
Veldwerkperiode

Dit onderzoek heeft plaatsgevonden van 16 t/m 30 september 2019. De start van het veldwerk was direct na afloop van de Week van de Alfabetisering (9 tot en met 15 september 2019).

Leeswijzer grafieken

Percentages kunnen soms optellen tot iets meer of minder dan 100%. Dit wordt veroorzaakt door afrondingsverschillen.

In het resultaatdeel worden resultaten soms weergegeven in de vorm van diagrammen. De donkerblauwe diagrammen geven de resultaten van Bibliotheek Velsen weer, de lichtblauwe diagrammen de resultaten van het totale BiebPanel.

Leeswijzer open vragen

De letterlijke antwoorden op de open vragen staan in een aparte bijlage weergegeven.

Steekproef

Samenstelling Steekproef (1)

Verdeling over vestigingen en responspercentage

Welke vestiging bezoekt u het vaakst?	
	Velsen
Centrale Bibliotheek Velsen	127
Bibliotheek Velsbroek	58

Responspercentage		
	Velsen	BiebPanel
Uitgenodigd	322	25.390
Deelgenomen	185	14.524
Responspercentage	57%	57%

Samenstelling Steekproef (2)

Verdeling leeftijd en geslacht

Aantal deelnemers		
	Velsen	BiebPanel
n=	185	14.524
Leeftijd		
16 tot 35 jaar	3%	4%
35 tot 55 jaar	19%	27%
55 jaar tot 65 jaar	29%	26%
65 jaar of ouder	50%	42%
Gemiddelde leeftijd		
	63	58
Opleidingsniveau		
Laag	18%	14%
Midden	24%	28%
Hoog	57%	58%
Geslacht		
Man	25%	25%
Vrouw	75%	75%